

DE PROFUNDIS CLAMAVI...

Irtta: MORVAY GYULA (Tardoskedd)

MINDEN NAP ARCON ÖNT A KOCSMASZAG, *mert mellette
megyek iskolába*
és két hétig is bennem dolgozik a parasztoznak mért pálinka
moslékos íze.

Mellettem estébe vesznek a gyerekek és
feketearcú szegényemberek csontos keze
bizakodást szorongat belém.

Néhányszor felmegyek a városba, hogy lássam a betont,
az acélt, az üveget és bátorítsam magamat:
felmérhetetlen horizontok között élek én.

Idegyökereztem ebbe a szikkadtságba,
itt riadozom ezekkel: környülről sunyin vihar fenyeget
és málló szerhák között moslékizzel gyomromban
szegényemberek csontos kezének bizakodását szorongatom,
mint néha elszálló gyermekségemet szoktam.

SZEGÉNY SZERHÁK FÖLÖTT rettenet lebeg:
valahol kacsát sütnek és illatos zsír szaga
lepermetez zsellérek udvarába.
Mégkavarodott ez az ucca: illatot keresnek az égen,
mint a repülőt, mint a vadkacsát és a szemekből
marokkal szóródik a szikra.

Hat országgal tovább tízmillió tojást elpusztítottak
és a dohogó hajókat befűtötték kávéval.

Vesztett andalindázás kezdődik zselléruccán,
mint a vadkacsát, keresik az embert, aki kacsát süt,
tízmillió tojást pusztít, mikor nálunk
soványra bögik magukat a gyerekek.

MILYEN ERŐS ez a kölyök, tán a végzet is
és a harcok is bele vannak gyúrva.

En nem hiszek a gyöngeségekben, és ennek az erős gyerekeknek
meg is mondom: ne higgy a rongy életben,
mert hatalmas az élet!

Fiam, örömmel szaladok tejért,
nevetve lóbálom a kannát.
Igyál tejet, amennyi beléd fér, erős ököl kell!
Fogantyük várnak rád, Mauzert kell szorítanod.

Nagy ököl kell,
hogy végzettel, rongy élettel is végezhesz.

TÁN AZ IS HALÁLT JELENT, hogy megcsendült egy pléhdarab?
Lehet: tele vagyunk ijedelemmel, ez az omlás ideje.

Fehér virágot hajtott ez a görbe országút, nyár van.
 Szánk: az dalol; szemünk: nappal együtt nyargal ragyogva;
 kezünk: az lendül, mint ott az a nyárfaág.
 Nem nyílnak vissza a felvirágzott bimbók,
 biztosan nem, de holnap, ha ezren összeállnánk
 fehér virágot hajtott országuton szélnek ereszthetnénk
 őszi fojtásainkat, mert jó idő van, de szívben csak sűg a vihar.

MA ESTE TÁNCOLNI MEGYÜNK, bele az éjszakába, hát csak gyere!

Dönög a nóta, látod?: itt vannak a sekély vizek
 kihányt iszapjai, no, mert lenn élünk, de most csak gyere.

Le kell ráznunk ezt az egész valót, bört, így, ahogy van,
 hagyd, vesszen!
 Igy, csak lengjünk a kinti sötét gyertyákkal,
 csak toporzékolj a földön,
 ugye? milyen vágyódást cipelünk karunkon?
 Hogy rázúgott ez a vad álmoság, most bizony járni kell,
 purhás erők falusi lakzóján gyenge menyasszonynak kell lenned
 és csukottszájú fekete vőlegénynek kell lennem.

Hát csak gyere, táncolni megyünk,
 csak lengjünk a kinti fekete gyertyákkal.
 Reggel majd találkozunk: sápadtan, de ne félj:
 ruhánk alatt mégis tiszták maradunk.

CSENDÉLET, mondanák, akik nem ismerik ezt a sorsot.
 Mert szegény paraszthoz járok beszélgetni, ismerem életét.
 Előttünk cserépkorsó, asztalon kunkorodott kenyérhég,
 —kety, —kety— leng az óra és ma éppen arról beszélünk,
 hogy sehogyan sem lehet boldogulni — „Sehogyan“? — Sehogyan!

Előttünk cserépkorsó, mögötte kint a világban
 vihar húzódik és tintaszínt vet a házba.
 Ilyenkor matrózok lázadnak, hajók hánykolódnak. Itt is:
 képek potyognak és a kalapot szemünkbe húzzuk,
 mert közre fogott a vihar és össze akar roppantani.

MÁR FÉLRETETTEM NEKED Remarqueot és Gladkowot, olvasod
 majd,
 néhány verset is hagyok neked fiam: menekülj a falusi estéből,
 ahol minden nap monoton balladasággal
 lámpák gyúlnak, sorsok kihunynak.
 Legjobb lesz, ha elmondom azt, amit nekem soha senki nem mondott el:
 vigyázz tested tisztaságára, mert szifilisz is van az emberekben!
 Egyenes és őszinte vagyok hozzád.
 Még csak annyit: anyád is, én is kérlek: ne haragudj ránk,
 volt perc, mikor keserű nem-kívánással
 visszatuszkoltunk volna: ne jöjj, ne jöjj, bánatra jönnél?
 Igaz ez most is, de új órák, új szívverések parancsolnak.
 Már félretettem neked könyveket, szavakat és várom,
 hogy megszólalsz.
 Akkor majd elbeszélgetünk.

RAZ AZ ASZFALT, amint rajta lépek, nem hiszem,
 hogy olyan a nő szája, amilyenre kirúzsozta.
 Milyen piszkos-szemesejű ez a járda, talán a fák is
 azért feketék, mert beton alól nőttek.
 Felhoztam parasztfejemet a városba.
 Tegnap hiába olvastam Kantot, isten tudja hol vannak a szavak,
 csak lóbálom magamat itt a városban.
 Majd elnézek a hidak alá és kimegyek a kiskocsmába,
 ahol két kiflit kérek, boroviczkát, vagy pálinkát iszom,
 mint öreg aratónkkal szoktam gyerekkoromban.
 Vilmával találkoztam, akinek az úrtól gyereke lesz.
 Bagót kért tőlem a falubeli munkás, szédülten,
 aszfaltot verte lecsüngő fejével.
 — No? megyünk? — kérdeztem és könyvtárak mellett,
 szobrok alatt, bundák között
 elsomfordáltam az állomásig
 és a vonattal együtt hazarohantunk.

NINCS HALOTT-VIZIÓM, élő valóságban élek,
 türelmetlenül várom a hajnalt, mert nem jó a sötét levegő.
 Nem jöttem nyugatról, sem északról, itt a boulevard, ablakom előtt
 traktorok dübörögnek, tömeg tolong a repedezett uccákon.
 Hányszor mondtam feleségemnek: utálom a köpéseket, minék
 a gusztus?

Utálom a virtust. Motorok muzsikáját hallgatom, sokszor
 szerelmesen nézem a gyorsvonat tiszta mozdonyát.
 Paraszttömeg tolong az uccán és milyen jó, hogy parfüm helyett
 fák illata száll itt este, csak az emberi sorsokkal mély a baj.
 Türelmetlenül ég szemem és csak az este töri meg sugarát,
 amint valami szép és új után messze elbámul gyomos faluszéletről.
 Hetvenkét növendékem van és áradattal beszélek nekik az életről,
 év végén mindegyikkel kezefogok. Menjetek, menjetek,
 mondom és éljétek az életet.
 És elhagyottan, vakációs lelkiülettel hazamegyek.
 Élő valóságban élek. Mindig korán kelek, hogy lássam a hajnalt.
 Olyan hamar borul itt lenn, pedig Rimbaudot, Csumandrint olvasom
 és lelkesen érdekel egy szélesablakú szép iskola.

EBBEN A KUSZÁLT FÉSZEKBEN találkozunk hazabotorkált
 kenyérkergetők.

Átkozott légy illatos akác, hogy újra látunk!
 Breton partról, dalmát dombról itthon vagyunk
 úzöttjei a kenyérnek.

Vizes őszben madarakkal menekültünk, bennünk a kozmosz
 és itt, ebben a kuszált fészekben
 kétszer két hónap alatt meghalunk,
 mert se hegy, se kenyér.

Sohol sem lehet megélni!

Halott-takargató fészek stváran várja koporsónkat
 és üres zsomborok mellett üveges szemmel
 visszabámulunk az élőkre: úzöttjei a kenyérnek.

A PARASZTOK FELKÖSZÖNTEK A FELHŐKBE, jó, hogy meg-

a parasztlakok leköszöntenek föld alá, jó, hogy kenyér lesz a magból,
nőtt a vetés,

Megszótték az új pólyákat és megszótték az új szemfedőket.

Jó, hogy megnőtt a vetés, jó hogy kenyér lesz a magból,

csak ne lenne lefoglalva előre,

csak ne lenne hitel előre.

Ilyen máglya égett a nap alatt: kasza, gereblye,

kalász és paraszt teste, szemfedő és pólya,

mind, mind egy máglyában, égett, égett

és esztendőig tüzelt a pernye.

KIFELE KATTOG a kenetlen kocsí, viszi a piszkot,
kék rongyokat csillogtat, ráz a szél, felhők úsznak, mint gyorsvonat,
talán százan is itt dőlögélünk a palánkoknál

és akácfürtök fölé rázzuk csontos fenyegetésünket,

kocsí! vidd a nyomort, sose várunk vissza.

mert dolgunk van, hatalmas ez az élet

és már neki kell fogni valaminek!

EGY HÓNAPJA üres hordón csattog a kártya.

Bagósat köpnek az emberek és az eget is szidják,

mert karjukon kötélizmok vannak és csak vakaróznak.

Ott, ott kint, látjátok?

Vaddá gyárt utak várnak, gyomos földek várnak,

megsüketült gyárok a rónán várnak,

várnak, hogy hozzájuklép az erős ember és lélegzést önt beléjük!

JEGENYÉK A SZÉLBEN nappal cseregnek, de este felduzzad

árnyékuk valaki után, ki megölte az életet

reggel, délben és este, éjszaka azután nyikorog a hullá az ágon,

vad szél ordít fölötte tele szájjal,

de reggelig tart a halál jegenyefaágon,

mert életrablókat sétáltat a világ és kavicsos útról

fekete csillagzatba fordul a vidék

és ősi bíró lesz az élet, a jegenyefaág,

mi nappal csak csereg, de este felduzzad árnyéka valaki után, aki

megölte az életet reggel, délben és este.

MA MEGSZÁMLÁLTAM AZOKAT, akik mellettem vannak.

Itt-ott egy-egy szál ember, mint fiatal nyárfásban tíz fáska.

Lassan némára csukódik szám, ráesik az este,

mint sovány mezőre dőlt kazal árnyéka.

Pedig bennemzúgó menetelés most is él,

ott vonul a harcolókkal, mert itt elárvult tájékon

utolsó örnek is menekülnie kell.

Lassan némára csukódik szám, ráesik az este, de

messzeszáguldva már ott süvít ezrekkel,

amint bátran átmennek dőlt kazal árnyékán.

